

KOMMUNALØKONOMISK SVERMANALYSE · REVIDERTE 2025-TALL · 16.06.2026

Sortland kommune

Et oppspist fond og en eldrebølge i emning

Behovskorrigert KOSTRA-analyse av regionsenteret i Vesterålen («Blåbyen») — en distriktskommune som har spist opp et tidligere solid, driftsbygd disposisjonsfond for å dekke år på år med driftsunderskudd, tyngt av doblet investeringsgjeld og en eldrebølge som ennå ikke har truffet fullt ut. Med eiendomsskatten allerede tatt i bruk forsøker kommunen nå å unngå ROBEK med flate rammekutt, eiendomssalg og forsiktig privatisering. Ett funn skiller seg ut: sosialhjelp ligger langt over behov.

-4,0 %

netto driftsresultat 2025 — vedvarende underskudd; ordfører advarer om plass på ROBEK-lista (kap. 4)

1,4 %

disposisjonsfond — fondet er tappet fra 151,8 mill (15,5 %, 2023) til ~46 mill for å dekke underskudd (kap. 4)

+56,3 mill

sosialhjelp over behovsnivå (2025) — Sortlands klart største avvik, eksogent drevet (kap. 3)

94,3 %

netto lånegjeld — gjelda ~doblet siden 2016; kapitalkostnadene legger beslag på frie inntekter (kap. 4)

Hovedår 2025 (reviderte KOSTRA-tall, kommunekonsern); 2024 som sammenligning. Kommunenr 1870 (Nordland), ~11 000 innbyggere (folketall-nevner 2025 = 10 748). SSB revidert 16.06.2026. Alle markeringer: **VISER** = tall med kilde · **TOLKNING** = vurdering. Språkregel: «indikasjon på effektiviseringspotensial» — aldri «sløsing».

Sammendrag for kommunestyret: oppbrukt fond, underskudd og ROBEK-fare

VISER Sortland har i 2025 et **negativt netto driftsresultat på –4,0 %**, et **disposisjonsfond på bare 1,4 %** og en **netto lånegjeld på 94,3 %**. Behovskorrigert ligger pleie og omsorg –19,6 mill under behov og barnevern –5,0 mill under, mens grunnskolen er omtrent på behov (–0,2). Tre sektorer ligger over behov: kommunehelse (+15,9), administrasjon (+22,9) og — klart størst — **sosialhjelp med +56,3 mill** (5 238 kr/innb). Disposisjonsfondet er tappet fra 151,8 mill (15,5 % av brutto driftsinntekter i 2023) til ~46 mill ved årsskiftet 2024/25 for å dekke driftsunderskudd.

TOLKNING Sortland er en distrikts- og regionsenterkommune i Vesterålen der soliditeten er **driftsbåret og oppbrukt, ikke finansbåret**: kommunen har *ikke* noe kraft- eller energifond å lene seg på. Det styrende problemet er vedvarende driftsunderskudd (57,4 mill i 2024, ~27,3 mill varslet merforbruk i 2025) og en reell **ROBEK-fare** som ordfører Grete Ellingsen advarer eksplisitt om. Gjelda er ~doblet siden 2016, og kapitalkostnadene fra et høyt investeringsnivå er en hoveddriver bak ubalansen. **Eiendomsskatten er allerede innført** (~42 mill/år), så handlingsrommet til å «skattlegge seg ut av» underskuddet er smalt. Sosialhjelp stikker seg ut ikke fordi kommunen er rausere, men fordi forbruket er *eksogent* drevet — levekår som regionsenter, flyktningbosetting og gjelds-/boligproblemer kommunen i liten grad styrer (kap. 3).

2024 → 2025-utviklingen. Med reviderte 2025-tall er pleie og omsorg blitt *mindre* negativ (fra –26,1 til –19,6 mill under behov) — utgiftene har nærmet seg behovet. Grunnskolen er nær lukket (fra –2,8 til –0,2), mens barnevern snudde fra over (+4,3) til under (–5,0) behov. Sosialhjelp er fortsatt klart størst, men noe ned (fra +61,2 til +56,3). Administrasjon ligger stabilt høyt over (+22,0 → +22,9), og kommunehelse steg (+8,9 → +15,9). 2025 er hovedåret; 2024 vises som sammenligning.

AVVIK MOT BEHOV, MILL KR/ÅR	PLO	GRUNNSK.	BARNEH.	KOM.HELSE	SOSIAL	BARNEV.	ADM.
2024 (revidert)	–26,1	–2,8	+8,7	+8,9	+61,2	+4,3	+22,0
2025 (revidert)	–19,6	–0,2	+6,5	+15,9	+56,3	–5,0	+22,9

Hovedbildet i fem punkter

1. **Soliditeten er oppbrukt, ikke finanssikret** — disposisjonsfondet falt fra 151,8 mill (15,5 %, 2023) til ~46 mill (2024/25). Ingen energi-/kraftfond (kap. 4).
2. **Vedvarende underskudd og ROBEK-fare** er den styrende fortellingen — 57,4 mill underskudd 2024, ~27,3 mill varslet 2025; NDR –4,0 %.
3. **Sosialhjelp er anomalien** (+56,3 mill over behov) — eksogent drevet av levekår, flyktningbosetting og gjeld/bolig, ikke lokal raushet (kap. 3).
4. **Pleie og omsorg under behov** (–19,6) drives av stram drift + en behovsindeks som alt priser inn eldrebølgen (67+ ventet +42,6 % på ti år) (kap. 2).
5. **Eiendomsskatt allerede innført** (~42 mill/år) — inntektsverktøyene er i bruk, så innsparingsstrategien er flate kutt, eiendomssalg og privatisering (kap. 5).

Det viktigste skillet i rapporten. Sortland har ikke primært et utgiftsproblem på de store velferdstjenestene — pleie og omsorg og grunnskole drives på eller under behov. Problemet er en **driftsøkonomi i ubalanse uten buffer**: fondet er nær tomt, gjelda høy og eiendomsskatten allerede tatt i bruk. Spørsmålet kommunestyret bør stille er todelt: **hvorfor** skiller sosialhjelp seg ut (er det styrbart, eller en strukturav?), og **hvordan** snu et vedvarende underskudd med flate kutt og eiendomssalg uten å havne på ROBEK.

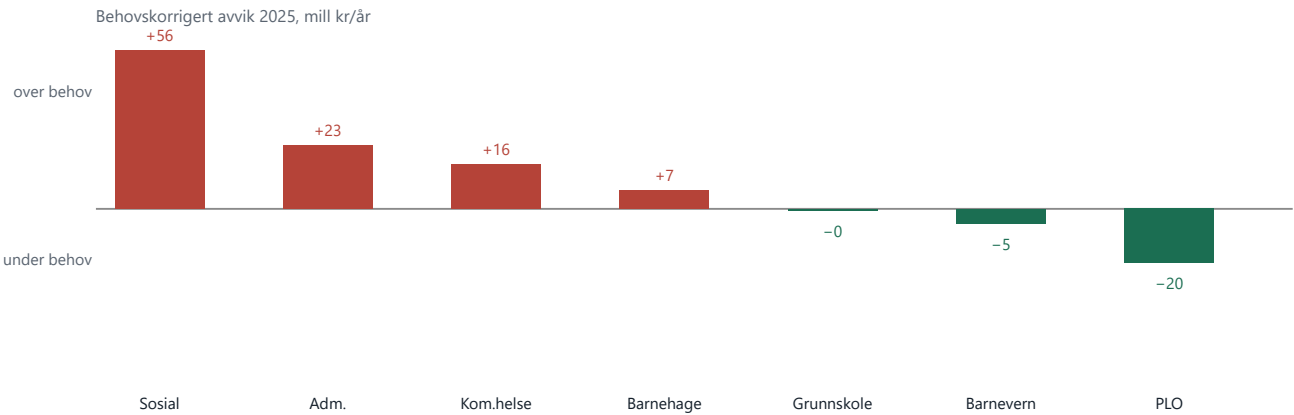
Sammenligningsgrunnlag for PLO-brutto og landssnitt: Landet uten Oslo (LuO). Behovskorrigeringsmetode mot Grønt hefte-kriteriene. Kapittel 6 dokumenterer metode, kilder og forbehold — herunder hull i kildegrunnlaget (manglende ferske forvaltningsrevisjoner og statlige tilsyn for Sortland).

1 · Det behovskorrigerte bildet: store tjenester på behov, sosialhjelp langt over

VISER Korrigert for utgiftsbehovet i inntektssystemet (Grønt hefte) driver Sortland i 2025 de to tyngste tjenestene — pleie og omsorg og grunnskole — på eller under behovsnivå, mens tre administrasjons- og levekårsnære sektorer ligger over. Klart størst er sosialhjelp:

SEKTOR	AVVIK MILL 2025	AVVIK MILL 2024	RETNING
Sosial	+56,3	+61,2	langt over behov, svakt ned
Administrasjon	+22,9	+22,0	stabilt over behov
Kommunehelse	+15,9	+8,9	over, økende
Barnehage	+6,5	+8,7	over, svakt ned
Grunnskole	-0,2	-2,8	omtrent på behov
Barnevern	-5,0	+4,3	var over, nå under (interkommunal)
Pleie og omsorg	-19,6	-26,1	under behov, mindre dypt

2025 hovedår (reviderte tall, kommunekonsern); 2024 som sammenligning. Forventet = behovsindeks × landssnitt; negativt avvik = under behovsnivå. Folketall-nevner 2025 = 10 748.

TOLKNING Mønsteret er ikke bredt overforbruk på velferd. De to tyngste tjenestene (PLO, grunnskole) ligger på eller under behov, og PLO drives *mindre* dypt under behov enn i 2024 — utgiftene nærmer seg behovet etter hvert som eldrebølgen materialiserer seg. Avviket er konsentrert til administrasjon og — særlig — sosialhjelp. «Ostehøvel» på de store tjenestene er derfor feil verktøy: de ligger ikke høyt. Det reelle analyse-spørsmålet er knyttet til den ene store anomalien (sosialhjelp, kap. 3), til administrasjonsnivået, og — mest presserende — til finanssiden (kap. 4), der det egentlige problemet ligger.

To kvalitative forbehold til behovsbildet. For det første er **barnevernet interkommunalt**: Sortland er vertskommune for Vesterålen barnevern (seks kommuner), og det store årssvinget (+4,3 → -5,0) gjør avviket følsomt for hvordan vertskommune-/refusjonsstrømmer føres — et metodisk forbehold mer enn sikker underdekning. For det andre er PLO-avviket under behov delvis en effekt av at

behovsindeksen alt priser inn en aldrende befolkning (67+ ventet +42,6 % på ti år), mens utgiftsveksten ennå ikke har «tatt igjen» behovet (kap. 2).

2 · Pleie og omsorg: under behov, hjemmetjeneste-tung, eldrebølge i emning

VISER Sortlands PLO-brutto er **33 249 kr/innb** i 2025. Behovskorrigert ligger PLO 19,6 mill under behov (kap. 1) — mindre dypt enn i 2024 (–26,1). Drill-down på funksjon og art viser en hjemmetjeneste-tung profil:

PLO-STRUKTUR 2025	KR/INNB	ARTER / NØKKELTALL 2025	VERDI
SUM PLO brutto	33 249	Lønn, kr/innb	28 236
— Institusjon (253+261)	12 932	Kjøp fra private, kr/innb	851
— Hjemmebaserte (254+257+258)	18 655	Refusjon ressurskrevende, kr/innb	2 925
herav funksjon 257	8 981	Brutto per institusjonsplass, kr	1 788 912
		Andel 80+ langtidsopphold	7,1 %

Landssnitt PLO netto (Landet uten Oslo): 2024 27 195 → 2025 28 582. Folketall-nevner 2025 = 10 748.

TOLKNING To trekk peker seg ut. For det første er profilen **klart hjemmetjeneste-tung** (18 655 kr/innb hjemmebaserte mot 12 932 til institusjon) — konsistent med en distriktskommune som forsøker å holde institusjonskostnadene nede. Det private tjenestekjøpet er lavt (851 kr/innb): driften er nesten utelukkende egenregi, med høy lønnsandel (28 236 kr/innb). For det andre forklarer demografien hvorfor PLO ligger *under* behov i dag: behovsindeksen priser allerede inn en eldre befolkning, mens utgiftsveksten ennå ikke har innhentet behovet. Kommunen dreier bevisst ressurser fra skole/barnehage mot omsorg. Et drifts- og enhetskostnadspotensial kan finnes i bemannings- og vikarmiksen, men gulvet er forsvarlighetskravet — og demografien trekker behovet oppover, ikke ned.

Eldrebølgen er i emning. Kommunens egne plandokumenter viser at gruppen 80–89 år ventes nær **fordoblet** (fra ~393 i 2023 mot ~725 mot slutten av prognosen), og 67+ totalt **+42,6 % over ti år**. Økonomiplanen sier eksplisitt at man vil redusere demografikostnader i grunnskole og dels barnehage, mens pleie og omsorg vil øke. At PLO i dag ligger under behov er derfor en blanding av reell, stram drift presset fram av underskuddet, og en behovsindeks som ennå er «foran» faktisk utgiftsvekst. (Forbehold: sykefravær per sektor er ikke tallfestet for Sortland; samlet legemeldt fravær er 8,4 % i 2025, over landssnitt 7,7 % — se kap. 6. Budsjettkravet om mindre vikarbyrå/overtid antyder at dette har vært et kostnadspunkt.)

3 · Sosialhjelp: anomalien forklart — eksogene drivere, ikke lokal raushet

VISER Sosialhjelp er Sortlands **klart største positive avvik**: +56,3 mill i 2025 (5 238 kr/innb), svakt ned fra +61,2 mill i 2024. Avviket er over tre ganger så stort som det nest største (administrasjon, +22,9), og langt større enn det en distriktskommune av denne størrelsen skulle tilsi etter behovsindeksen.

TOLKNING Avviket forklares **ikke** av lokal raushet, men av faktorer kommunen i liten grad styrer:

1. **Levekår som regionsenter i Vesterålen.** Som regionsenter trekker Sortland til seg en sosioøkonomisk sammensatt befolkning og er vertskommune for flere interkommunale tjenester — levekårsutfordringene konsentreres her, ikke i nabokommunene.
2. **Flyktningbosetting.** Kommunen bosetter flyktninger etter avtale med IMDi og driver eget introduksjonsprogram; nyankomne trenger ofte støtte den første tiden, og kommunen erkjenner selv risikoen for at integrering som svikter gir sosialhjelpsmottakere.
3. **Gjelds- og boligproblemer.** NAV Sortland meldte en klar økning i behovet for økonomisk sosialhjelp (bolig, gjeld); i 2024 ble det gjort en budsjettregulering på 2,45 mill for å styrke økonomisk sosialhjelp.

Eldre NAV-tilsyn (2012) = svikt på sosialområdet. De eneste Sortland-spesifikke tilsynene som ble lokalisert er to gamle NAV-tilsyn: **2012** (saksbehandling av økonomisk stønad til personer med forsørgeransvar for barn — fant at kommunen «ikke oppfylte plikten til aktivt å kartlegge barnas situasjon og mulige behov») og 2015 (kvalifiseringsprogrammet). 2012-funnet er gammelt, men treffer interessant nok nettopp sosial-/NAV-området der Sortland ligger over behov — det indikerer at internkontroll/skjønnsutøvelse på sosialtjenesten historisk har vært et svakt punkt. (Forbehold: ingen ferske 2023–2025-tilsyn funnet — se kap. 6.)

LAG 1 Gulvet er sosialtjenesteloven. Sosialhjelp er en rettighetsbasert ytelse; nivået kan ikke fritt kuttes ned mot behovsindeksen. En eventuell indikasjon på effektiviseringspotensial på sosialområdet ligger derfor ikke i ytelsesnivået, men i å redusere de bakenforliggende driverne (kvalifisering, arbeidsretting, bosettingsoppfølging) der kommunen faktisk har handlingsrom. Det er *ikke* dokumentert at sosial er sløsing — tvert imot er behovet etterspørselsdrevet.

Hvorfor dette er rapportens hovedfunn på utgiftssiden. I en kommune som ellers driver de store tjenestene på eller under behov, er sosialhjelp det ene stedet der profilen brytes kraftig. Tolkningen er at bruddet er *strukturelt* (regionsenterlevkår + bosetting + gjeld/bolig), ikke et uttrykk for at Sortland prioriterer sosial høyere enn andre tjenester. Avviket bør leses som en indikator på reelle levekårslommer i et Vesterålen-regionsenter, ikke som overforbruk — og det kan i liten grad reverseres med budsjettvedtak.

4 · Finans: oppspist fond, vedvarende underskudd og ROBEK-fare

% AV BRUTTO DRIFTSINNTEKTER	2025	REFERANSE / KOMMENTAR
Netto driftsresultat	-4,0	negativt; godt under TBU-anbefaling 1,75 — vedvarende underskudd
Disposisjonsfond	1,4	nær tomt — tappet fra 15,5 % (2023) for å dekke underskudd
Netto lånegjeld	94,3	høy; gjelda ~doblet siden 2016 (mot ~1,6 mrd i 2027)
Sykefravær (legemeldt, ansatte)	8,4 %	over landssnitt 7,7 %; på vei ned mot kommunens mål 8,5 % i 2026

Reviderte tall (KOSTRA, kommunekonsern). Sortland har *ikke* energi-/kraftfond — soliditeten er driftsbygd.

Det viktigste finanstallet — fondet er spist opp. Disposisjonsfondet ble bygd opp i gode driftsår og var ved inngangen til 2023 på **151,8 mill (~15,5 % av brutto driftsinntekter)**. Det er deretter tappet raskt — til ~65 mill ved utgangen av 2023 og **~46 mill ved årsskiftet 2024/25** — for å dekke vedvarende driftsunderskudd. VISER setter disposisjonsfond til **1,4 % i 2025**, konsistent med at fondet nærmest er tømt. I motsetning til formuende kommuner med energifond har Sortland **ingen finansformue å forrente**: dette er en kommune som har «spist av oppsparte midler» framfor å ha en buffer. Soliditeten er driftsbåret og oppbrukt.

VISER Regnskapet for 2024 viste et **underskudd på 57,4 mill**, og for 2025 ble det varslet et prognostisert merforbruk på **~27,3 mill** (over 30 mill inkl. Kulturfabrikken KF). Netto lånegjeld er 94,3 %; kommunens egne plandokumenter stipulerte gjelda mot ~1,6 mrd i 2027 («en dobling fra 2016»). Ordfører Grete Ellingsen advarer eksplisitt om at fortsatt drift i ubalanse kan ende med plass på **ROBEK-lista** (statlig økonomisk kontroll).

TOLKNING Driveren bak innstrammingen er **ikke skattesvikt** — eiendomsskatten er alt innført — men **vedvarende driftsunderskudd uten buffer + høy gjeld**. Kapitalkostnadene fra et høyt investeringsnivå (skolebygg, flerbrukshall, vei, demning) legger beslag på frie inntekter og forklarer hvorfor en kommune med relativt høyt utgiftsnivå på administrasjon og kommunehelse likevel går i minus. Med fondet nær tomt har kommunen lite å gå på: to nye underskuddsår uten korrigering peker rett mot ROBEK.

Den ærlige lesningen. Sortland er blant de svakeste økonomiene i denne analyseserien: negativt driftsresultat, nær tomt fond, høy gjeld og ingen finansformue. «1,4 % fond» og «-4,0 % NDR» bør leses sammen som én historie — en driftsøkonomi i ubalanse der bufferen er brukt opp og handlingsrommet hentes ved kutt og eiendomssalg, ikke ved avkastning eller skatteøkning. Avstemming: kommunens plan-tall for gjeld (~124 % framskrevet) og NDR (Kommunal Rapports -76/-82 mill) gjelder andre avgrensninger/år, men er konsistente i retning med VISERs 2025-fasit.

5 · Handlingsrom: flate kutt, eiendomssalg og privatisering — inntektsverktøyene alt i bruk

VISER Budsjettet for 2026 ble vedtatt av et borgerlig/sentrumsflertall (H 12, Sp 2, FrP 2, INP 1 — 17 av 27). Innsparingsstrategien er i hovedsak **flate rammekutt** kombinert med strukturelle eiendoms-/organisasjonsgrep, ikke finkornede tjenestenedleggelser:

GREP	LAG	STATUS	ANSLAG
K1 Flate driftskutt — nedtrekk på alle driftsenheters rammer + redusert konsulent/vikar/overtid	Kutt	budsjett 2026	>10 mill
K2 Skole — reduksjon tilsvarende ~10 lærerstillinger fra høsten 2026	Kutt	budsjett 2026	9,6 mill
K3 Eiendom til kommunalt AS — hoveddelen av bygg/eiendom overført	Struktur	fra 2026	~5 mill
K4 Eiendomssalg — Norturatomta, Bankplassen, Skytterhaugen, PPD-bygget m.fl.	Struktur	planlagt	~85 mill
K5 OPS / privatisering — invitasjon til private skoler/barnehager og OPS i helse/omsorg	Struktur	vedtatt retning	—

Inntektssiden: eiendomsskatt allerede tatt i bruk

VISER Sortland **krever inn eiendomsskatt** — budsjettert ~42 mill/år (opp fra ~32,8 mill), med sats og bunnfradrag fastsatt i budsjettvedtaket i desember hvert år. **TOLKNING** Dette er en avgjørende forskjell fra formuende kommuner som *frivillig avstår* eiendomsskatt: Sortland har allerede tatt i bruk denne inntektskilden, så handlingsrommet til å «skattlegge seg ut av» underskuddet er smalt. Det forklarer hvorfor strategien er flate kutt + eiendomssalg + privatisering snarere enn inntektsøkning. Eiendomssalget (~85 mill) er dessuten et **engangsgrep** — det styrker balansen, men løser ikke den løpende driftsubalansen.

TOLKNING At hovedgrepet er *flate* kutt framfor målrettede strukturkutt er typisk for en mindre kommune med begrenset administrativ kapasitet til store omstillingsprosjekter. Flate kutt har en innebygd svakhet: de tar like mye i sektorer som alt ligger under behov (PLO) som i sektorer over (administrasjon, sosial — der sosial dessuten er rettighetsbasert og lite kuttbar). Opposisjonen (Rødt, SV) omtaler budsjettet som «privatisering, ansvarsfraskrivelse, velferdskutt».

Handlingsromslogikken. Med eiendomsskatten alt i bruk, fondet tomt og gjelda høy er det reelle valget smalt: enten (a) fortsette flate kutt med risiko for å høvle i tjenester som alt ligger under behov, (b) hente engangs- midler via eiendomssalg (~85 mill) som styrker balansen, men ikke driften, eller (c) gå dypere i målrettede strukturkutt der avviket faktisk er størst (administrasjon). Uansett vei er ROBEK-faren det styrende premisset — dette er et **budsjettbalanse-problem**, ikke et identifiseringsproblem av åpenbart overforbruk på velferd.

6 · Metode, kvalitetssikring og forbehold

VISER / TOLKNING-skillet

Gjennom hele rapporten skiller vi **VISER** (tall med kilde) fra **TOLKNING** (vurdering). De behovskorrigerte avvikene, PLO-drill-down, finansindikatorene og sosialhjelpstallet er VISER. Forklaringen på sosialhjelpsanomalien, fonds-/gjeldsavstemmingen og vurderingen av om lavkostdriften i PLO er villet effektivitet eller underdekning er TOLKNING. Språkregelen er konsekvent: «indikasjon på effektiviseringspotensial» — aldri «sløsning».

Kilder

- **SSB / KOSTRA** — reviderte 2025-tall, kommunekonsern (publisert 16.06.2026); behovskorrigerte avvik, PLO-funksjons- og artsdata, finansindikatorer.
- **Grønt hefte (KDD)** — utgiftsbehov/kostnadsnøkler for behovskorrigeringen.
- **Kommunens egne dokumenter** — budsjett og økonomiplan 2024–2027 og 2025–2028, eiendomsskatt-side, demografiframskrivninger; budsjettvedtak 2026 (H/Sp/FrP/INP).
- **Presse/ordførere** — blv.no og vol.no (underskudd 57,4 mill 2024, ~27,3 mill varslet 2025, ROBEK-advarsel, budsjett-2026-tiltak, NAV-økning); integreringstjenesten og IMDi (flyktningbosetting).
- **Helsetilsynet** — eldre NAV-tilsyn (2012: kartlegging av barns behov ved sosialstønad; 2015: kvalifiseringsprogrammet). Ingen ferske helse/omsorg- eller barnevernstilsyn funnet.

Forbehold og HULL (ærlig om hva som ikke ble funnet)

1. **Ingen forvaltningsrevisjoner lokalisert.** Sortlands kontrollutvalgsside lister ingen rapporter direkte; ingen konkrete forvaltningsrevisjoner (PLO, økonomistyring, barnevern) for Sortland ble funnet via web. Den kvalitative dybden er derfor tynnere enn for større kommuner.
2. **Ingen ferske statlige tilsyn (2023–2025).** Kun gamle NAV-tilsyn (2012/2015) funnet. Ingen Sortland-/Vesterålen-spesifikke helse/omsorg- eller barnevernstilsyn med lovbrudd lokalisert — Sortland var trolig ikke i utvalget. Bør verifiseres mot statsforvalteren.no (Nordland) og helsetilsynet.no.
3. **2024/25-tall fra sekundærkilder.** Årsmelding 2024-PDF og økonomiplan 2025–2028-PDF (404) ble ikke hentet direkte; underskudd 57,4 mill og fond ~46 mill er fra ordførerinnlegg/avis (blv.no/vol.no) og bør bekreftes mot vedtatt årsregnskap (kommunestyret 23.06.2025).
4. **Netto lånegjeld-avstemming.** Kommunens plan stipulerte ~124 % (framskrevet toppnivå, annen avgrensning) mot VISER 94,3 % (2025, fasit). Avviket skyldes trolig ulik nevner/avgrensning; VISER er fasit, planens tall er retning.
5. **Sykefravær per sektor ikke funnet** — kun samlet/historiske tall (10,3 % jan–sep 2022; mål 8,5 % i 2026). VISER 8,4 % (2025) er legemeldt fravær for kommunens ansatte, på vei ned mot målet, fortsatt over landssnitt 7,7 %.
6. **Barnevern** (+4,3 → -5,0) er interkommunalt (Vesterålen barnevern, Sortland vertskommune); avviket er følsomt for vertskommune-/refusjonsføring — et metodisk forbehold mer enn sikker underdekning.

Hva analysen bevisst ikke gjør. Den anbefaler ikke flat ostehøvel i sektorer som alt ligger under behov (kapasitetsrisiko, ikke potensial), den leser ikke sosialhjelpsavviket som lokal raushet, og den overdriver ikke den kvalitative dybden der kildegrunnlaget er tynt (ingen ferske revisjoner/tilsyn). Hovedfunnet på utgiftssiden — sosialhjelp som strukturell anomali — og hovedproblemet — en oppbrukt, driftsbåret soliditet med ROBEK-fare — er rapportens to viktigste lesninger.

Kilder: SSB/KOSTRA (reviderte 2025-tall, kommunekonsern, publisert 16.06.2026) · Grønt hefte 2025/2026 (KDD) · Sortland kommunes budsjett og økonomiplan (2024–2027, 2025–2028) og budsjettvedtak 2026 · blv.no / vol.no (underskudd, ROBEK, budsjett) · IMDi/integreringstjenesten · Helsetilsynet (NAV-tilsyn 2012/2015). Hovedår 2025; 2024 som sammenligning. Analysen følger VISER/TOLKNING-sketlet og språkregelen om «effektiviseringspotensial».